نشریه فرهنگ و ارتقای سلامت فرهنگستان علوم پزشکی
دوره نهم، شماره دوم، تابستان ۱۴۰۴، صفحات

نامه به سردبیر

زنان، ارتقادهنده فرهنگ سلامت و حامیان سلامت همبسته: از خانواده تا جامعه جهانی

حمید مقدسی[1*]

۱. *نویسنده مسئول: استاد، گروه مدیریت و فناوری اطلاعات سلامت، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران، moghaddasi@sbmu.ac.ir

دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۱۲/۰۳ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۴/۱۱

سلامت همبسته (One Health) رویکردی است که بر پیوند میان سلامت انسان، سلامت حیوانات و بهبود محیط زیست تأکید دارد و زنان نقشی بی‌بدیل در ارتقای آن دارند (۱و۲). تأثیر زنان از خانواده آغاز شده و تا جامعه جهانی امتداد می‌یابد، جایی که آن‌ها رفتارها، ارزش‌ها و هنجارهای مرتبط با سلامت را شکل می‌دهند(۳). این نقش برجسته ریشه در توانایی بی‌نظیر آنان در پرورش، آموزش و رهبری در خانواده‌ها و جوامع دارد(۴). با این حال، برای آنکه زنان بتوانند به‌طور کامل این پتانسیل را محقق کنند، به حمایت فرهنگی، اجتماعی و قانونی نیاز دارند که آنان را قادر سازد به‌طور مؤثر و پایدار در این عرصه مشارکت کنند.

زنان به‌عنوان منبع جاری عشق و مهربانی شناخته می‌شوند که حضورشان موجب تعادل روحی و آرامش در خانواده‌ها و جوامع می‌شود. با انتقال احساسات مثبت و حمایت عاطفی، آنان نه‌تنها به سلامت روان افراد کمک می‌کنند، بلکه به ارتقای فرهنگ سلامت در جامعه نیز یاری می‌رسانند(۵). نقش زنان در ارتقای فرهنگ سلامت چندین بُعد اساسی دارد. نخست این که آنان به‌عنوان مربیان اصلی در خانواده، اولین آموزگاران سلامت برای کودکان هستند. آنان با آموزش شیوه‌های تغذیه سالم، بهداشت فردی و پیشگیری از بیماری‌ها، نسل‌هایی آگاه و مسئولیت‌پذیر را پرورش می‌دهند. این نقش تربیتی نه‌تنها بر سلامت جسمی بلکه بر سلامت روان و اجتماعی نیز تأثیرگذار است(۶). علاوه بر این، زنان از طریق مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی می‌توانند بر نگرش‌ها و باورهای جامعه تأثیر بگذارند. آنان با الگوسازی رفتارهای سالم، می‌توانند به تغییر هنجارهای اجتماعی کمک کنند. به‌عنوان مثال، زنانی که به‌طور فعال در ورزش و فعالیت‌های بدنی شرکت می‌کنند، می‌توانند الگوی مثبتی برای سایر اعضای جامعه باشند و نگرش‌های منفی فرهنگی را در این زمینه تغییر دهند(۷و۸). عشق و مهربانی بی‌پایان زنان ، آنان را به سلامت همبسته بان (One Health Advocates) تبدیل می‌کند؛ چه در نقش مادر و همسر و چه به‌عنوان اعضای فعال جامعه. توانایی بی‌نظیر آنان در تأثیرگذاری بر هنجارهای اجتماعی و رفتارهای سلامت، اجازه می‌دهد تا به عنوان حامیان سلامت همبسته نقش آفرینی کرده و در راستای تقویت اکوسیستم سلامت، از انسان‌ها، حیوانات و محیط‌زیست حمایت کنند.

با این وجود، زنان در بسیاری از جوامع با توقعات اجتماعی و فرهنگی بیشتری نسبت به مردان روبه‌رو هستند. این توقعات به‌ویژه زمانی که زنان باید چندین نقش را به‌طورهمزمان ایفا کنند – مانند مادر، همسر، کارمند و فعال اجتماعی – منجر به فشارهای جسمی و روانی می‌شود. علاوه بر این، در بسیاری از فرهنگ‌ها، محدودیت‌های اجتماعی و فرهنگی مانع ازآن می‌شود که زنان بتوانند به‌طور کامل از حقوق سلامت، آموزشی و اجتماعی خود بهره‌مند شوند. این محدودیت‌ها شامل دسترسی محدود به خدمات بهداشتی، تبعیض در محیط کار و نبود حمایت‌های قانونی کافی است. چنین چالش‌هایی به‌طور مستقیم بر سلامت زنان و به‌طور غیرمستقیم بر سلامت همبسته تأثیر می‌گذارد و سلامت انسان، حیوان و محیط‌زیست را تحت تأثیر قرار می‌دهد. این فشارها کیفیت زندگی آنان را کاهش داده و سلامت جسمی و روانی‌شان را به خطر می‌اندازد، و در نهایت توانایی آنان را در مشارکت مؤثر در سلامت همبسته محدود می‌کند (۹).

برای حل این مسائل، ضروری است که اصلاحات فرهنگی در خانواده‌ها و جوامع انجام شود. این تغییر فرهنگی باید با هدف به چالش کشیدن و تغییر کلیشه‌های منفی درباره زنان انجام شود، درحالی‌که محیطی را ایجاد می‌کند که از توانمندسازی آنان حمایت کند. همچنین، دولت‌ها باید نقش فعالی در این زمینه ایفا کنند و با اجرای برنامه‌های آموزشی و تصویب قوانین حمایتی، شرایطی را فراهم آورند که زنان بتوانند آزادانه و با سلامت کامل در ابتکارات ارتقای سلامت مشارکت کنند(۱۰).

- آموزش عمومی برای تغییر نگرش‌های منفی فرهنگی نسبت به زنان
- تصویب قوانین حمایتی برای تضمین حقوق زنان در حوزه‌های سلامت، اجتماعی و اقتصادی
- بهبود دسترسی به خدمات بهداشتی و حمایت روانی برای کاهش فشارهای جسمی و روانی

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]

این تغییرات به این دلیل حیاتی هستند که به زنان امکان می‌دهند پتانسیل خود را به‌عنوان حامیان تحول فرهنگی به‌طور کامل محقق کنند. با توانمندسازی زنان برای مشارکت در زندگی عمومی بدون تبعیض و محدودیت، جوامع می‌توانند سلامت و بهزیستی را ارتقا داده و به اهداف سلامت همبسته دست یابند. زمانی که پایه‌های فرهنگ سلامت به‌خوبی استوار شد، زنان سالم می‌توانند نقش بسیار مؤثرتری در تقویت سلامت همبسته ایفا کنند. به‌عنوان مادران، آنان نسل‌هایی آگاه به سلامت را پرورش می‌دهند که به ارتقای اکوسیستم سلامت همبسته کمک می‌کنند؛ نسلی که در حفاظت از محیط‌زیست، پیشگیری از بیماری‌های مشترک انسان و حیوان و مدیریت پایدار منابع طبیعی مشارکت فعالی دارند . همچنین آنان می‌توانند به‌عنوان مروجان سلامت در مدارس و جوامع محلی فعالیت کنند و با انتقال دانش و آگاهی‌های بهداشتی، به بهبود کیفیت زندگی و سلامت عمومی کمک کنند. همچنین، زنان می‌توانند به‌عنوان مشاوران سلامت در محیط‌های کاری، به ایجاد محیط‌های کاری سالم و ارتقای بهزیستی کارکنان کمک کنند(۱۱). در سطح جامعه، زنان می‌توانند به‌عنوان رهبران تغییر اجتماعی در حوزه‌هایی مانند بهبود بهداشت عمومی، حفاظت از محیط‌زیست و ترویج سبک زندگی سالم مانند صرفه‌جویی در مصرف آب، کشاورزی پایدار و بهبود کیفیت محیط‌زیست نقش‌آفرینی کنند. آنان با ایجاد شبکه‌های اجتماعی و گروه‌های حمایتی، می‌توانند اطلاعات سلامت را به‌طور مؤثر منتقل کرده و به ارتقای آگاهی عمومی کمک کنند. این نقش در جوامع محلی که ارتباطات غیررسمی تأثیر زیادی بر هنجارهای اجتماعی دارد، اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. دیدگاه‌ها و توانایی‌های رهبری منحصربه‌فرد آنان برای حل مسائل پیچیده جهانی ازجمله تغییرات اقلیمی، بیماری‌های نوظهور و امنیت غذایی ضروری است(۱۲).

برای تحقق این چشم‌انداز، ضروری است که سازمان‌های بین‌المللی مانند سازمان بهداشت جهانی (WHO) و یونسکو نقش زنان را در سلامت همبسته به‌طور رسمی شناسایی و پشتیبانی کنند. این سازمان‌ها باید به‌طور فعال:

- سیاست‌های حمایتی را برای ارتقای سلامت زنان و حقوق اجتماعی آن‌ها توسعه دهند.
- برنامه‌های آموزشی وتوانمندسازی را طراحی کنند تا زنان را برای رهبری درحوزه‌های سلامت و محیط‌زیست آماده کنند.
- مشارکت زنان در فرآیندهای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری سلامت و محیط‌زیست را تسهیل کنند، به‌طوری‌که صدای آنان در سطوح ملی و جهانی شنیده شود.

این حمایت‌های بین‌المللی برای رفع موانع فرهنگی و اجتماعی زنان و توانمندسازی آنان ضروری است تا بتوانند به‌طور مؤثر در سلامت همبسته مشارکت کنند. با شناسایی و تقویت نقش آنها، سازمان‌های جهانی می‌توانند از ظرفیت زنان به‌عنوان سلامت همبسته بان بهره‌برداری کنند و فرهنگ تغییر و پیشرفت را در سرتاسر جهان ترویج دهند. فقط با پذیرش این رویکرد جامع است که جوامع می‌توانند از توانمندی زنان در ارتقای سلامت همبسته بهره‌مند شوند و آینده‌ای پایدار و سالم برای انسان‌ها، حیوانات و محیط زیست تضمین کنند. چنین آینده‌ای بر اساس بنیان زنان توانمند ساخته خواهد شد که فرهنگ‌های سلامت را شکل می‌دهند، ابتکارات اجتماعی را رهبری می‌کنند و برای رفاه تمامی سیستم‌های زنده در سطح جهانی و محلی ایفا می‌کنند.

منابع

1. World Health Organization. One Health. Available at: https://www.who.int/health-topics/one-health#tab=tab_1
2. Centers for Disease Control and Prevention. About One Health. 2025. Available at: https://www.cdc.gov/one-health/about/ index.html
3. Javadi M, Sanati S, Meymandi Nia Babaki M. The role of women in promoting health. Seventh International Conference on Health, Treatment and Health Promotion. 22 Oct 2021; Tehran: International Organization of Academic Studies; 2021. [In Persian]
4. UN Women. Progress of the world's women 2019–2020: Families in a changing world. 2019. Available at: https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2019/06/progress-of-the-worlds-women-2019-2020.
5. Douno B. Woman - the source of love and life. Seattle, Washington: Kindle Direct Publishing; 2013.
6. Kalaitzi S, Czabanowska K, Azzopardi-Muscat N, Cuschieri L, Petelos E, Papadakaki M, et al. Women, healthcare leadership and societal culture: a qualitative study. J Healthc Leadersh 2019 Apr 12; 11: 43-59.
7. UN Women. The Global Role of Women – Caregivers, Conscience, Farmers, Educators and Entrepreneurs. 2019. Available at: https://globalvolunteers.org/global-role-of-women/
8. World Vision. Women's empowerment. Available at: https://www.worldvision.com.au/womens-empowerment? Srsltid = AfmBOop84lYp2fBCb-z-_ UZnFSUDHPvo 3moGu4mrkCNRwD4RVWMOI5Ew
9. Andrews Sh. How Culture Impacts Our Value of Women. 2020. Available at: https://www.forbes.com/councils/ forbescoachescouncil/ 2020/04/06/how-culture-impacts-our-value-of-women/
10. United Nations. Why it is important for women to be equal in society. 2021. Available at: https://www.undp.org/serbia/news/why-it-important-women-be-equal-society
11. Castro Ramírez C, Sierra Delgadillo V, Ruiz González L, Acosta Fajardo L, Piratova López D, Fonseca Zamora F, et al. Training of women as promoters of social and emotional health in children and adolescents. Eur J Public Health 2023 Oct 24; 33(Suppl 2): ckad160. 1016.

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]

12. EngenderHealth and Women's Earth Alliance. Women on the Frontlines: Climate Change, Gender-Based Violence, and Reproductive Rights. 2024. Available at: https://www. engenderhealth.org/ article/women-on-the-frontlines-climate-change-gender-based-violence-and-reproductive-rights

Letter to Editor

Women as Promoters of Health Culture and Advocates of One Health: From Family to Global Society

Hamid Moghaddasi[1*]

1. ⁎**Corresponding Author:** Professor of Health Information Management & Medical Informatics, School of Allied Medical Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran, moghaddasi@sbmu.ac.ir

[Downloaded from ijhp.ir on 2026-11-23]